

Grūto parke nutūpė "Čili kaimo" gaidys

Milžiniškas gaidys, buvęs "Čili kaimo" simbolis, dabar atkeliavo į Grūto parką Martyno Ambrazo nuotr.

Sovietinėmis skulptūromis garsėjantis Grūto parkas pasipuošė dar vienu eksponatu - gigantišku trijų metrų aukščio gaidžiu.

Naujas spalvingas eksponatas - lietuviško maisto restoranų "Čili kaimas" simboliu tapusi gaidžio skulptūra - "saugos" Grūto parko paukštyną, kuriame gyvena net 56 skirtingų veislių vištos.

Į parką atvykusių didžiųjų gaidžių netruko susidomėti ne tik paukštyno gyventojai, bet ir mažieji parko lankytojai - dar nespėjus skulptūros pastatyti į vietą, prie jos nusidriekė eilė vaikų, norinčių išsiamžinti ar bent prisiliesti prie išpū-

dingo dydžio paukščio.

Šį gigantišką gaidį prieš metus "Čili kaimo" užsakymu per porą savaičių nulipdė būrelis jaunų menininkų.

Pirmą kartą gaidžio skulptūra viešumoje pasirodė praėjusių metų žiemą. Dvi savaites Vilniuje, Vokiečių gatvėje, stovėjęs gaidys miestiečiams pranašavo apie čia atsidarysiantį didžiausią "Čili kaimo" restoraną.

Vėliau sostinės gyventojų ir svečių dėmesį traukęs gaidys buvo nugabentas į Klaipėdą ir "nutūpė" ant buvusio "Vaivos" kino teatro, kuriame įsikūrė pirmasis uostamiestyje restoranas "Čili kaimas", stogo.

"Laisvalaikio" inf.

Gaidys

Meno kūrinys ir menininkas normaliomis sąlygomis gyvena du atskirus gyvenimus. Jų trajektorijos gali išsiskirti, o judėjimo greitis – būti visiškai skirtingas. Kartais kūrinio gyvenimas tampa toks savarankiškas, kad jis ima egzistuoti nepriklausomai nuo menininko norų, intencijų ar net pradinės kūrinio paskirties.

Akivaizdus tokio atsiskyrimo pavyzdys – Juozo Laivio skulptūra *Gaidys*. Iš pradžių kūrinys buvo sukurtas kaip reklaminis užsakymas picerijų tinklui. Jis stovėjo Vokiečių gatvėje, o Šiuolaikinio meno centras buvo tik fonas. Ant gaidžio kaklo kabėjo keičiama lentelė, žymėjusi, kiek laiko liko iki picerijos atidarymo.

Tas pats kūrinys vėliau buvo perkeltas į Klaipėdą, o iš ten atsidūrė Grūto parke, tarp kitų sovietinio laikotarpio monumentaliosios skulptūros eksponatų. Taip reklamai sukurtas objektas pateko į visiškai kitą – istorinio ir ideologinio – kontekstą.

Šis persikėlimas iš reklaminės aplinkos į sovietinės skulptūros ekspoziciją iš esmės pakeičia objekto reikšmę. Tai, kas buvo sukurta kaip komercinis ženklas, tampa istorinio ir ideologinio konteksto dalimi. Pats objektas nuo šio pokyčio niekaip nepasikeičia – pasikeičia tik jo aplinka, o kartu ir tai, kaip jis gali būti perskaitomas.

Įdomi ir kita šio kūrinio aplinkybė. Kai kurie Grūto parke eksponuojamų skulptūrų autoriai jaučia tam tikrą diskomfortą, kai prie kūrinių, sukurtų sovietų valdžios užsakymu, nurodomos jų pavardės. Autoriaus vardas tokiais atvejais tampa ne tik kūrinio identifikavimo ženklu, bet ir prisiimtą ar primestą atsakomybę ženklu.

Gaidys šiuo požiūriu atsiduria paradoksaliaje situacijoje. Skulptūra Grūto parke egzistuoja kaip Juozo Laivio ir Sauliaus Mažylio išdrožtas objektas, tačiau be autorių vardų. Kūrinys turi autorius, turi savo istoriją, turi materialų pavidalą, tačiau ekspozicijoje tarsi atsisako vieno iš įprastų meno kūrinio atributų – autorystės žymens.

Tai leidžia grįžti prie pradinio klausimo apie kūrinio ir menininko gyvenimų atskyrimą. *Gaidys* yra objektas, kuris pats susikūrė savo biografiją: iš reklamos užsakymo pateko į muziejinę aplinką, iš komercinio ženklo tapo istorinio parko eksponatu, o iš autoriaus kūrinio – objektu, egzistuojančiu be autoriaus pavardės.

Menininkui belieka tik stebėti, kaip kolekcininko teritorijoje atsidūręs gaidys keičia savo kailį. Kadaisė skaičiavęs dienas iki picerijos atidarymo, jis šiandien stovi tarp sovietinės monumentaliosios skulptūros eksponatų ir pats tapo kito pasakojimo dalimi.

Galbūt būtent tokia ir yra savarankiško kūrinio gyvenimo forma: menininkas gali sukurti objektą, tačiau nebegali iki galo kontroliuoti, kur jis atsidurs, ką reikš, kaip bus įvardytas ar prižiūrimas.

Šiam kūriniui Kleopo draugijoje suteiktas kūrinio kūrėjo statusas

Kleopo draugijos informacija. 2026 08 20